

Verenigingsdraaiboek Sportiviteit & Respect

Datum september 2009
Auteur Sportservice Nijmegen, Dorien Vrolijk

“Als wij aangeven wat gewenst gedrag is, kunnen wij elkaar aanspreken op ongewenst gedrag.”

Inhoudsopgave

	<u>Pagina</u>
1. Inleiding	3
1.1 Doel van het verenigingsdraaiboek	
1.2 Doelgroepen	
1.3 De Fair Play vereniging	
1.4 Procedure	
2. Stappenplan	4
Stap 1: Geef sportiviteit en respect een organisatiestructuur	
Stap 2: Breng de huidige situatie in beeld	
Stap 3: Bepaal de gewenste situatie en formuleer de doelen	
Stap 4: Zorg dat de vereniging de uitstraling heeft van een Fair Play vereniging	5
Stap 5: Zet Fair Play structureel in	
Stap 6: Plan van aanpak bij nog niet opgeloste meldingen, nieuwe meldingen en knelpunten	6
3. Bijlagen	
Bijlage 1 Voorbeeld gedragscodes	7
Bijlage 2 Casussen	9

Verenigingsdraaiboek Sportiviteit & Respect

Inleiding

Binnen de vereniging en tijdens wedstrijden doen zich soms situaties voor die het spelplezier behoorlijk bederven. Voorbeelden zijn gemopper (of erger: gescheld) op de scheidsrechter, respectloos gedrag van teams en sporters onderling, agressief optreden van supporters, geschreeuw van ouders vanaf de kant en harde overtredingen van sporters.

Het is belangrijk dat sportverenigingen binnen hun organisatie en beleid iets aan deze situaties doen. Het verenigingsdraaiboek Sportiviteit & Respect is hier een hulpmiddel voor.

1.1 Doel van het verenigingsdraaiboek

Het doel van het verenigingsdraaiboek Sportiviteit & Respect is om verenigingen gereedschap aan te reiken om Sportiviteit & Respect te integreren in de vereniging. Dit draaiboek is speciaal ontwikkeld voor *alle* sportverenigingen. Het helpt bij het opzetten en uitvoeren van een actief en succesvol beleid om sportiviteit en respect binnen de vereniging te vergroten.

1.2 Doelgroepen:

- (Jeugd)Spelers
- Trainers/ coaches
- Scheidsrechters
- Bestuurders
- Vrijwilligers
- Ouders/toeschouwers

1.3 De Fair Play vereniging

Een vereniging die Fair Play in de praktijk brengt voldoet aan de volgende voorwaarden:

- lichamelijk of verbaal geweld, wangedrag of uitingen van discriminatie worden niet getolereerd
- er zijn geen vormen van vernieling of diefstal
- de gedragsregels van BV Voetbal worden opgevolgd:
 - Gedraag je altijd en overal sportief
 - Spreek elkaar aan op het gedrag
 - Geef het goede voorbeeld
 - Ik ben zuinig op jouw spullen. Ben jij dat ook op die van mij?
 - Afspraak is afspraak!
 - Houd je aan de spel- én clubregels
 - Accepteer beslissingen die genomen zijn
 - Behandel iedereen altijd en overal zoals je zelf behandeld wilt worden: respect is een werkwoord!
- bestuur behoudt zich het recht voor om maatregelen van de KNVB met eigen maatregelen te verhogen.

1.4 Procedure

Een actie begint altijd bij het zien van gebeurtenissen die niet gaan zoals men eigenlijk zou willen. De vereniging constateert bijvoorbeeld dat het respectvolle en sportieve gedrag in het geding is. Als er vervolgens meerdere van deze knelpunten binnen de vereniging in aanmerking komen om actie op te ondernemen, dan moet eerst worden vastgesteld welk probleem het belangrijkste is. Dit belangrijkste probleem wordt eerst volgens onderstaande procedure aangepakt en daarna komen de eventuele andere knelpunten aan de beurt.

Om het onderwerp Sportiviteit & Respect goed aan te pakken, kan de vereniging het beste stapsgewijs werken.

2. Stappenplan

Stap 1: Geef sportiviteit en respect een organisatiestructuur

Hoe

Zet een Fair Play commissie op en wijs een Fair Play contactpersoon aan.

De samenstelling van de Fair Play commissie kan bestaan uit:

- Fair Play contactpersoon (voorzitter van de werkgroep)
- Bestuurslid
- Trainer
- Scheidsrechter
- Ouder
- Speler

Belangrijk is wie, waar verantwoordelijk voor is.

Waarom

Het voordeel hiervan is dat de meningen en ervaringen van vertegenwoordigers van diverse groepen direct worden meegenomen in de te maken keuzes. Met de werkgroep creëert u een breder draagvlak. Daarbij is een directe lijn met het bestuur belangrijk, vanwege (beleids) beslissingen die genomen moeten worden.

Bovendien is eenieder die wordt betrokken in het maken van plannen, zelf eerder geneigd om mee te werken aan de uitvoering en continuering van de opdracht. Het is moeilijk om de kar alleen te trekken.

Stap 2: Breng de huidige situatie in beeld

Hoe

Zet de Sportcode Quickscan in voor sporters, trainers en coaches. Laat daarnaast ouders en bestuur een vragenlijst invullen om de beginsituatie te meten.

Waarom

Het is moeilijk om inhoud te geven aan het Fair Play beleid als niet duidelijk is wat er binnen uw vereniging op dat moment speelt.

Van de ingevulde lijsten kan een analyse gemaakt worden. Hoe meer sporters, trainers, coaches, ouders en bestuursleden de lijsten invullen, des te betrouwbaarder worden de resultaten.

Op basis daarvan kan er binnen 6 weken een overzicht van conclusies en aanbevelingen gemaakt worden. Dit overzicht kan u helpen bij het stimuleren van Sportiviteit & Respect in de vereniging.

De uitkomsten zijn ook bruikbaar om na verloop van tijd een effectmeting te doen, om te bekijken of er veranderingen zijn opgetreden.

Stap 3: Bepaal de gewenste situatie en formuleer de doelen

Hoe

Op basis van de analyse van de huidige situatie kan de *gewenste* situatie worden beschreven. Wat vindt de vereniging belangrijk en wat wil ze uiteindelijk bereiken op het gebied van sportiviteit en respect?

Dit moet worden vastgelegd in:

- de statuten, waar de Fair Play Commissie in wordt opgenomen
- een Fair Play beleidsplan
- het Huishoudelijk Reglement, waarin de gedragscodes worden opgenomen (zie bijlage voorbeeld gedragscodes).

Waarom

1. Het vastleggen van hetgeen wij binnen de vereniging verstaan onder sportiviteit en respect, heeft vooral als doel om iedereen de mogelijkheden te bieden om met veel plezier in een veilige omgeving te kunnen sporten.

2. Het is belangrijk dat alle kaderleden op één golflengte zitten. Wanneer de aandacht voor sportiviteit en respect verenigingsbeleid is geworden, kunnen individuele meningen van wie dan ook geen grote invloed hebben.

Stap 4: Zorg dat de vereniging de uitstraling heeft van een Fair Play vereniging

Hoe

Via de website

- Plaats op de hoofdpagina het Fair Play logo, dat verwijst naar de webpagina www.trots-op-onze-club.nl
- Plaats een artikel over Fair Play beleid op de website van de vereniging.

Via het clubblad

- Publiceer een artikel over het Fair Play beleid van de vereniging in het clubblad
- Maak in het clubblad steeds bekend welke straffen vanuit de KNVB en/ of de vereniging zijn opgelegd.

Via het campagnemateriaal
2009 - 2010

- Hang de poster met de Fair Play contactpersoon zichtbaar op
- Plaats het reclamebord "Strijd Sportief" op het hoofdveld
- Plak de sticker "Trots op onze club" op het raam van de kantine.

Waarom

Als de vereniging Fair Play wil uitdragen, dan zal men zich hiermee moeten identificeren. De uitstraling naar buiten toe is erg belangrijk. Hoe graag willen mensen lid worden en/of zich inzetten als vrijwilliger voor een Fair Play vereniging? Om dit te bewerkstelligen is het belangrijk om een goed imago te hebben.

Het levert als vereniging meer leden op én meer vrijwilligers.

Stap 5: Zet Fair Play structureel in

Hoe

- De Fair Play Commissie komt elke maand bijeen
- Agendapunten:
 - nieuwe registraties
 - status niet opgeloste meldingen
 - copy voor clubblad "welke straffen vanuit de KNVB en/ of de vereniging zijn opgelegd"
 - gedragscodes/ teamcontracten/ inhoud agendapunt Sportiviteit & Respect bij overleg en vergaderingen
- Het thema Sportiviteit & Respect is een vast agendapunt bij:
 - ledenvergaderingen
 - trainers/coaches overleg (maak gebruik van casussen, zie bijlage 2)
 - technische commissieoverleg
 - bestuursvergadering (registraties bespreken).
- Elk nieuw lid krijgt een intakegesprek. Hierin wordt aangegeven wat de gedragscodes zijn en wat het Fair Play beleid inhoudt naast alle andere regels. Het nieuwe lid moet dit ter akkoord ondertekenen. Bij jeudigen ook de ouders hierover informeren en ook zij moeten dit ondertekenen.
- De teamcontracten, waar de gedragsregels in staan, aan het begin van het seizoen door iedere speler laten ondertekenen.
- In contracten en/of taakbeschrijvingen van kaderleden en vrijwilligers kan een alinea worden gevoegd waarin uitgangspunten en verantwoordelijkheden staan beschreven rondom Sportiviteit & Respect. Een handtekening geeft aan dat men zich hieraan wil houden. Hierop kan men worden gewezen als dat nodig is.

Waarom

Sportiviteit en respect moet voor iedereen duidelijk zijn. Laat het steeds terugkomen, zodat iedereen gemotiveerd blijft om dit structureel aan te pakken en er een positieve bijdrage aan kan leveren.

Stap 6: Plan van aanpak bij nog niet opgeloste meldingen, nieuwe meldingen en knelpunten

Hoe

1. Bestuderen van een melding / knelpunt (vooronderzoek) door de Fair Play Commissie
 - melding noteren op het registratieformulier
 - informatie verzamelen (over het aantal en soort conflictsituaties) binnen de eigen vereniging of bij de Fair Play contactpersoon/ bestuur van andere vereniging
 - oorzaak van de melding achterhalen
2. Plan opzetten om melding/ knelpunt op te lossen voor nu en in de toekomst
 - plan opzetten door de Fair Play Commissie
 - beleidsvoornemens in dit plan opnemen
 - aangeven op welk niveau dit moet worden aangepakt
3. Plan ten uitvoer brengen; acties uitvoeren
 - plan uitvoeren door acties in te zetten
 - vaststellen welke acties, door wie en wanneer ondernomen worden
 - bepalen wie verantwoordelijk is voor het eindresultaat
 - de Fair Play contactpersoon koppelt dit terug aan de melder en de Fair Play contactpersoon/ bestuur van de andere vereniging
4. Evaluatie
Plan evaluatiemomenten in en stel waar nodig bij.

Waarom

Het stappenplan kan het beste worden opgenomen in het algemeen beleidsplan, zodat iedereen weet hoe de vereniging met knelpunten omgaat. Het zal zichzelf op den duur bewijzen; nadat de stappen een aantal malen zijn doorlopen, kent men de te verwachten moeilijkheden en kan men het stappenplan beter toepassen op de eigen specifieke verenigingscultuur. De gehele procedure behoort dus te worden opgenomen in het beleidsplan, zodat de vereniging, ook bij een wisseling in het kader, toch snel met een probleem op de gebruikelijke wijze aan de slag kan.

Bijlage 1 gedragscodes

Spelers

1. Geef voor en na de wedstrijd je tegenstanders een hand.
2. Speel volgens de bekende of afgesproken regels.
3. Aanvaard de beslissingen van de scheidsrechters. Wanneer er problemen ontstaan, bespreek dat dan na de wedstrijd, niet alleen met je eigen teamleden, maar ook met de tegenstander en scheidsrechters, en probeer er samen verbetering in te brengen.
4. Beïnvloed de scheidsrechters niet door onbehoorlijke taal of agressieve gebaren en woorden.
5. Laat je niet ontmoedigen door een nederlaag.
6. Toon respect voor je tegenstander ook na een overwinning.
7. Onsportiviteit van de tegenstander is nooit een reden om zelf onsportief te zijn of de club aan te moedigen ook onsportief te spelen of op te treden.
8. Wijs je medespelers, maar ook de tegenstander, gerust op onsportief of onplezierig gedrag.
9. Heb de moed om je eigen fouten of tekortkomingen met anderen te bespreken, bijvoorbeeld met je coach, je leider, je teamgenoten of je ouders.
10. Respecteer het werk van al die mensen (bestuur, vrijwilligers, trainers, coaches, scheidsrechters en jury) die ervoor zorgen dat je kunt trainen en wedstrijden spelen. Dit is namelijk niet zo vanzelfsprekend.

Coaches/ Trainers

1. Wees redelijk in uw eisen ten aanzien van de tijd, de energie en het enthousiasme van jeugdige spelers. Bedenk dat jongeren ook andere interesses hebben. Moedig hen wel aan zich optimaal in te zetten.
2. Leer uw spelers dat de spelregels afspraken zijn, waar niemand zich aan mag onttrekken.
3. Vermijd dat getalenteerde spelers te veel in het veld staan. De minder goede spelers hebben zeker evenveel speeltijd nodig en hebben daar ook recht op.
4. Bedenk dat kinderen voor hun plezier sporten en iets willen leren. Winnen is slechts een onderdeel van het spel. Verliezen trouwens ook.
5. Maak de kinderen nooit belachelijk als zij fouten maken of een wedstrijd verliezen. Een goed voorbeeld doet goed volgen.
6. Zorg ervoor dat het materiaal voldoet aan de veiligheidseisen en geschikt is voor de leeftijd en de vaardigheid van de jongeren/volwassenen.
7. Ontwikkel teamrespect voor de vaardigheid van de tegenstander en voor de beslissingen van de scheidsrechter en voor de coach van de tegenstander.
8. Volg het advies op van een arts of fysiotherapeut bij het bepalen of een geblesseerde speler wel of niet kan spelen.
9. Kinderen hebben een trainer nodig die zij respecteren. Wees gul met lof wanneer het verdiend is.
10. Blijf op de hoogte van de beginselen van een goede training en van de groei en ontwikkeling bij kinderen.

Ouders/verzorgers van de jeugdspeler

Alle gedragsregels van anderen zijn uiteraard ook op de ouders/verzorgers van toepassing.

De ouder/verzorger:

1. Is een goed supporter en geeft het goede voorbeeld door respect te hebben voor iedereen op en om het veld.
2. Blijft tijdens de wedstrijd achter de hekken/reclameborden en/of buiten de lijnen van het veld (op een half veld liefst aan de kopkanten).
3. Houdt zich afzijdig ten opzichte van de begeleiding van het team door trainers en begeleiders (en komt dus ook niet in de kleedkamer tijdens de rustpauze tenzij op uitdrukkelijk verzoek van de begeleiding).

Van de ouders/verzorgers wordt verwacht dat zij:

- Spelers positief aanmoedigen, maar geen technische en tactische aanwijzingen geven.
- Meedoen in de wasbeurten van de kleding van het team.
- Helpen bij het vervoer van het team naar een uitwedstrijd.
- Ervoor zorgen dat zoon/dochter op tijd aanwezig is voor een training of een wedstrijd.
- Erop toezien dat zoon/dochter zich op tijd afmeldt voor een training of een wedstrijd.
- Op tijd de contributie voldoen.
- Kritiek, op- of aanmerkingen op training, begeleiding of organisatie melden bij de desbetreffende coördinator, contactpersoon of vertegenwoordiger van de vereniging!

Vrijwilligers

Voor alle vrijwilligers, wel of niet voetbalbetrokken, geldt dat zij een belangrijke rol spelen in het slagen van de gedragscode. De vrijwilliger heeft automatisch een voorbeeldfunctie, maar ook de vrijwilliger maakt afspraken met de club.

De vrijwilliger:

1. Dient erop toe te zien dat de ruimtes die gebruikt worden tijdens de activiteiten netjes en schoon worden achtergelaten.
2. Neemt bij constatering van wangedrag, overtredingen van de gedragscode e.d. contact op met de begeleider van het desbetreffende team en meldt dit bij de Fair Play contactpersoon van de vereniging.
3. Fungeert als voorbeeld en gedraagt zich te allen tijde sportief.
4. Maakt geen opzettelijke verbale of nonverbale beledigingen naar anderen, kwetst niemand opzettelijk.
5. Heeft respect voor anderen en is zuinig op kleding en materialen van anderen.

Bijlage 2

Casussen

Een aantal casussen voor de vereniging

Hieronder wordt een aantal situaties geschetst die kunnen voorkomen. Juist bij deze situaties gaat het om het toepassen van de gedragsregels Sportiviteit & Respect. De principiële vraag hierbij is: hoe ga je met elkaar om en hoe blijf je sportief, binnen de regels van het spel?

Ten eerste kun je vooraf met spelers, bestuur, ouders en publiek afspraken maken over de wijze waarop het spel gespeeld zou moeten worden. Ten tweede kun je passende maatregelen nemen op het moment dat soortgelijke gebeurtenissen zich voordoen. Maak binnen de vereniging bespreekbaar wie bij de volgende situaties betrokken zijn en hoe daar mee omgegaan kan worden. Dit ter voorkoming van herhalingen, maar ook om een sportieve sfeer te creëren en vast te houden.

1. De coach van partij A bemerkt dat de lijnrechter niet oplet en reageert hierop naar de lijnscheidsrechter. Nadat er geen verandering is opgetreden, bedreigt coach A de lijnrechter op verbale wijze.

Vragen: **Wat vindt u van de aanpak van coach A?**
 Wie had deze situatie moeten voorkomen en hoe?

2. Tijdens een juniorenwedstrijd gaat de coach van de bezoekende vereniging onophoudelijk flink uit zijn dak tegen de scheidsrechter. Zelfs zo erg dat de coach van de thuisploeg en zijn eigen spelers de coach aanspreken op zijn gedrag. Kan hij niet even wat rustiger aandoen? De coach reageert daarop met de volgende woorden: Houden jullie je maar met je spel en je spelers bezig!

Vragen: **Hoe pakt u als bestuur van de thuisvereniging deze situatie aan?**
 Wat had u als coach van de thuisvereniging gedaan?

3. Tijdens de wedstrijd blijkt dat team A erg in het voordeel is omdat de spelers gemiddeld twee koppen groter zijn dan de spelers van de tegenstander. Dit blijkt ook wel uit de stand (60-8), waarbij vooral de grotere spelers aan scoren toekomen.

Vragen: **Wat kunt u als coach van team A doen?**
 Wat kunt u als bestuur aan deze ongelijke situatie doen?